

Viite Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö; hallituksen esitys laeiksi työttömyysturvalain 6 luvun 3 a §:n ja 7 luvun 5 a §:n kumoamisesta ja eräiden muiden lakien muuttamisesta aktiivimallin leikkureiden kumoamiseksi, STM 2314/2019

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN LAUSUNTO

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä lausuntoa aktiivimallin leikkureiden ja velvoitteiden kumoamista koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta. Työ- ja elinkeinoministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa:

Hallituksen esityksen luonnoksessa (s. 8) todetaan seuraavasti: *"Myös työllistymistä edistäviin palveluihin osallistumisen kannustimet ovat parantuneet aktiivimallin käyttöönoton myötä. Palveluiden osalta aktiivimallin aktivoiva vaikutus onkin ollut suhteellisen selvä, ja palveluihin osallistuminen kasvoi työttömien joukossa."* Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että vuoden 2017 alusta lukien voimaan tulleiden määräaikaishaastattelujen osalta johtopäätös on ollut jokseenkin vastaava eli haastattelut ovat lisänneet osallistumista palveluihin. Haastattelujen myötä työttömien työnhakijoiden palvelutarpeet on pystytty tunnistamaan aikaisempaa ajantasaisemmin ja ohjaus palveluihin on näin ollen lisääntynyt. Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan aktiivimalli on voinut vaikuttaa työttömien halukkuuteen osallistua palveluihin, mutta myös määräaikaishaastattelut ovat voineet lisätä palveluihin osallistumista ottaen huomioon, että palvelujen tarjoamisen TE-toimistoissa tulisi perustua työnhakijan palvelutarpeeseen, ei aktiivimallin edellyttämän aktiivisuusehdon täyttämiseen.

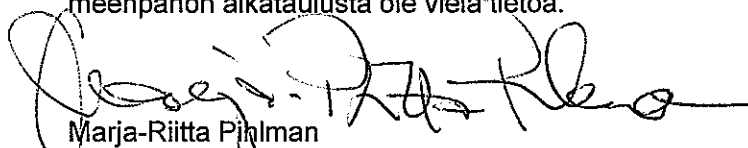
Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että vaikuttavuusarvioiden yhteydessä olisi hyvä myös todeta, että aiemmin esityksessä viitatuissa aktiivimallin arvioinneissa on havaittu palveluihin ohjautumisen lisääntyneen erityisesti lyhyiden palveluiden osalta. Kuten edellä todettiin, aktiivimallin yhteyttä ei voida suoraan palveluiden volyyymiin yhdistää, koska palveluiden volyymi riippuu myös määrärahasta, toimistojen henkilöstön määrästä sekä muista toimista (esim. määräaikaishaastattelut ja kuntakokeilut), jotka ajoittuvat samaan aikaan. Lähinnä siis voidaan todeta, kuten työllisyysvaikutustenkin kohdalla, että malli on voinut lisätä jossain määrin työttömien aktiivisuutta työttömyyden aikaisen työllistymisen ja palveluihin osallistumisen kautta. Mikäli näin on, mallin purkaminen johtaisi

vastaavasti aktiivisuuden laantumiseen kannustinten poistuttua. Luotettavaa tietoa/arviota vaikutuksen olemassa olosta tai suuruudesta ei kuitenkaan ole. Työ- ja elinkeinoministeriön tilaaman arvion on tarkoitus valmistua lokakuun loppuun mennessä.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota myös siihen, että esityksen mukaan aktiivimallin kumoamiseen ei sisälly työttömyyden alun omavastuupäivien palauttamista seitsemään omavastuupäivään. Aktiivimallin taustalla on ollut ajatus siirtää omavastuuta työttömyyden alusta työttömyyden pitkittymiseen yhdistämällä siihen mahdollisuus välttää omavastuupäivät työllistymistä edistävillä aktiivitoimilla. Mallin purkamisen poistaa kannustinvaikutuksen työttömyyden pitkittyessä, muttei palauta kannustimia työttömyyden alkuun. Vaikutusten suuruudesta ei ole kuitenkaan käytettävissä luotettavaa arviointitietoa. Teoreettisesti ehdotetut muutokset vähentävät jossain määrin työttömän työnhakijan kannustimia poistua työttömyysetuudelta työhön, eivätkä toisaalta vähennä työttömyyteen siirtymisen kustannuksia.

Esitysluonnoksessa on mainittu palveluihin aktiivimallin myötä myönnetty 25 miljoonan euron lisärahoitus ja ettei päätöstä rahoituksen vähentämisestä ole tehty leikkurin kumoamisen myötä. Esityksessä todetaan, että mahdolliset määräraharatkaisut tehdään erikseen. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että aktiivimallin myötä TE-toimistojen toimintamenoihin työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan momentille 32.01.03 lisättiin määrärahaa 10 miljoonaa euroa 200 htv:n palkkaamiseen. Myös tämä tulisi ottaa määrärahoja ratkaistaessa huomioon. Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan edellä mainittujen määrärahojen säilyttämisellä kehyksessä turvattaisiin TE-toimistojen henkilöstöresursseja työttömien henkilökohtaiseen palveluun ja palvelukokonaisuuteen hallitusohjelman mukaisesti.

Hallitusohjelmassa todetaan, että aktiivimallin leikkurit ja velvoitteet puretaan, kun työllisyysvaikutuksiltaan vastaavista toimenpiteistä on päätetty. Tältä osin esityksessä viitataan Työllisyyden edistämisen ministerityöryhmään. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että korvaavia toimenpiteitä ei ole vielä päätetty. Ministerityöryhmän alatyöryhmät ovat vasta aloittaneet työnsä, eikä työryhmistä tulevien ehdotusten sisällöistä ja toimeenpanon aikataulusta ole vielä tietoa.

Marja-Riitta Piihlman
osastopäällikkö

Kirsi Hyttinen
vanhempi hallitussihteeri

TIEDOKSI

hallitusneuvos Tiina Korhonen
työmarkkinaneuvos Kimmo Ruth
vanhempi hallitussihteeri Timo Meling
erityisasiantuntija Ville Heinonen